

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2016

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

1 Αυγούστου 2016

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **03/10/ 2016**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Μικρή η επίδραση του Brexit στο οικονομικό κλίμα**

Τον Ιούλιο, το οικονομικό κλίμα στην Ευρωζώνη δεν φαίνεται να επηρεάστηκε από το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος της εξόδου του Ην. Βασιλείου από την ΕΕ, και επί της ουσίας δεν μεταβάλλεται (+0,2). Αντίθετα, σημειώνεται επιδείνωση στο Ην. Βασίλειο που επηρεάζει το οικονομικό κλίμα στο σύνολο της ΕΕ-28, αλλά μάλλον ήπια (-0,9). Έτσι οι σχετικού δείκτες διαμορφώνονται στις 104,6 και 104,8 μονάδες αντίστοιχα, πάνω από τα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου τους.

Στην **Ευρωζώνη**, καταγράφεται μικρή ανάκαμψη του κλίματος στη **Βιομηχανία** (+0,4), η οποία είναι εντονότερη στο **Λιανικό εμπόριο** (+1) και στον τομέα των **Κατασκευών** (+1,9), με τις **Υπηρεσίες** επί της ουσίας να μην μεταβάλλονται (+0,2). Οι εξελίξεις αυτές όμως αντισταθμίζονται από την πτώση στην **καταναλωτική εμπιστοσύνη**, η οποία έχει το δεύτερο μεγαλύτερο βάρος στον δείκτη οικονομικού κλίματος, μετά τη βιομηχανία. Σε επίπεδο χωρών, το κλίμα βελτιώνεται οριακά στην Ιταλία (+0,4), ενώ υποχωρεί οριακά στην Γαλλία (-0,4) και την Ισπανία (-0,5), παραμένοντας σταθερό στην Γερμανία (+0,2) και την Ολλανδία (+0,0). Οι εξελίξεις στην **ΕΕ** καθορίζονται εν πολλοίς από την πτώση του δείκτη στο οικονομικό κλίμα της μεγαλύτερης εκτός Ευρωζώνης χώρας, του Ην. Βασιλείου (-4,4). Σε τομεακό επίπεδο, οι προσδοκίες βελτιώνονται στις Κατασκευές, παραμένουν εν πολλοίς σταθερές στη Βιομηχανία και υποχωρούν στο Λιανικό εμπόριο και τις Υπηρεσίες. Η καταναλωτική εμπιστοσύνη μεταβάλλεται αρνητικά, αλλά πολύ εντονότερα σε σχέση με την αντίστοιχη επιδείνωση στην Ευρωζώνη. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώνονται στις -2,5 και -2,4 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής επιδεινώνονται σε αμφότερες τις ζώνες, αντίθετα με τις εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης και τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώνονται στις +9 και +11,1 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους μεταβάλλονται οριακώς αρνητικά μόνο στην Ευρωζώνη, ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και στις δύο ζώνες, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της αντίθετα να βελτιώνονται.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώνονται στις +1,1 μονάδες στην ΕΕ και τις +1,8 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα ενισχύονται στην Ευρωζώνη, με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να παραμένουν επί της ουσίας στα ίδια επίπεδα και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες να εξασθενούν στην ΕΕ και να ενισχύονται ελαφρά στην Ευρωζώνη.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινείται στις -13,5 και -16,3 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών μεταβάλλονται θετικά σε αμφότερες τις ζώνες, όπως και οι προβλέψεις για την απασχόληση.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -7,6 και -7,9 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους μεταβάλλονται αρνητικά στην ΕΕ, ενώ εκείνες για την οικονομική κατάσταση της χώρας επιδεινώνονται σε αμφότερες τις ζώνες, κυρίως όμως στην ΕΕ. Η

πρόθεση αποταμίευσης χάνει έδαφος, κυρίως στην ΕΕ, με τις προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας να επιδεινώνονται ελαφρά και στις δύο ζώνες.

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη οικονομικού κλίματος) επιδεινώνεται στην ΕΕ (+,3,4 από +7,7 μον.) και βελτιώνεται στην Ευρωζώνη (+7,1 από +5,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ οι αντίστοιχες για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης χειροτερεύουν στην ΕΕ και βελτιώνονται στην Ευρωζώνη, εξέλιξη ανάλογη με εκείνη στις προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2015=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

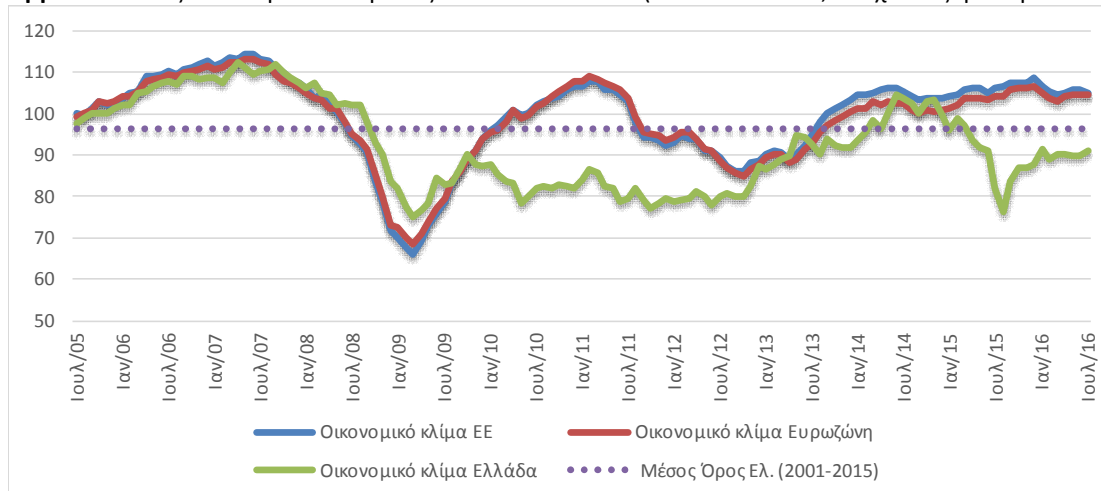
Περιοχή	Ακραίες τιμές ²		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015				
ΕΕ-28	67,2 Μαρ-09	114,1 Ιουν-07	99,8	101,3	91,0	95,9	105,0	106,7				
Ευρωζώνη	70,0 Μαρ-09	113,5 Ιαν-01	99,0	102,2	90,8	93,8	101,3	104,3				
Ελλάδα	74,4 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	95,8	81,0	80,3	90,8	99,5	88,7				
Περιοχή	2015											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	104,4	104,7	105,6	106,0	106,0	105,1	106,1	106,5	107,2	107,4	107,2	108,5
Ευρωζώνη	101,5	102,3	103,9	103,8	103,8	103,4	103,9	104,0	105,5	106,1	106,0	106,7
Ελλάδα	95,9	98,8	97,3	93,3	92,0	91,2	82,1	76,1	83,8	87,1	87,1	87,6
Περιοχή	2016											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	106,7	105,3	104,6	105,1	105,6	105,7	104,8					
Ευρωζώνη	105,1	103,9	103,0	104,0	104,6	104,4	104,6					
Ελλάδα	91,6	89,0	90,1	90,3	89,7	89,7	90,9					

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

² Οι ακραίες τιμές αναφέρονται στην περίοδο 2001-2014, σε όλους τους πίνακες

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2015=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

ΕΛΛΑΔΑ: Οριακή βελτίωση του οικονομικού κλίματος, μικρή επιδείνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης.

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα ανακάμπτει ελαφρά τον Ιούλιο, κινούμενος στις 90,9 (από 89,7) μονάδες, σε επίδοση υψηλότερη έναντι της αντίστοιχης περυσινής (82,1 μονάδες), όταν όμως είχαν επιβληθεί οι κεφαλαιακοί έλεγχοι στην οικονομία και είχε συμφωνηθεί με τους εταίρους ένα νέο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα κυρίως της βελτίωσης των προσδοκιών στις Υπηρεσίες, που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Κινούμενη σε αντίθετη κατεύθυνση, η καταναλωτική εμπιστοσύνη χάνει έδαφος και παρουσιάζει μικρή επιδείνωση. Ουσιαστικά και αυτόν τον μήνα, όπως και γενικότερα το τελευταίο διάστημα καταγράφεται στασιμότητα, χωρίς σημαντικές μεταβολές στο οικονομικό κλίμα. Γεγονότα που δυνητικά θα ήταν σημαντικά για την πορεία του δείκτη, όπως το Brexit και άλλες εξελίξεις στο εξωτερικό, αλλά και εσωτερικά όπως οι φορολογικές υποχρεώσεις εισοδήματος, ίσως επηρεάσουν στο μέλλον, αλλά δεν έχουν προς το παρόν αισθητή επίδραση στις προσδοκίες των νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες αποκλιμακώνονται, το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα διαμορφώνεται οριακά υψηλότερα, ενώ οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση επιδεινώνονται.
- στις **Υπηρεσίες**, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αμβλύνονται, ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση παραμένουν δυσμενείς, με τις αισιόδοξες προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης, να χάνουν ελαφρά έδαφος.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις παραμένουν στα ίδια επίπεδα, όμως οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους επιδεινώνονται αισθητά, με το δείκτη των αποθεμάτων να αποκλιμακώνεται, λόγω ρευστοποιήσεων κατά την περίοδο των εκπτώσεων.
- στις **Κατασκευές**, αρνητικά κινούνται οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων, αλλά και οι προβλέψεις για την απασχόληση
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, η υποχώρηση του δείκτη είναι αποτέλεσμα των δυσμενέστερων προβλέψεων στην πρόθεση για αποταμίευση και την εξέλιξη της ανεργίας, αφού οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση το επόμενο 12-μηνο παραμένουν σχεδόν αμετάβλητες και βελτιώνονται οριακά σε σχέση με την οικονομική κατάσταση της χώρας

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Επιδείνωση προσδοκιών, κάμψη στις προβλέψεις παραγωγής

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία επιδεινώνεται τον Ιούλιο, μετά τη βελτίωση του προηγούμενου μήνα, φθάνοντας στις 88,3 (από 92) μονάδες, παραμένοντας πάντως σε υψηλότερα επίπεδα, έναντι της αντίστοιχης περυσινής, χαμηλής του επίδοσης μετά την επιβολή των κεφαλαιακών ελέγχων (69,5 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες μεταβάλλονται ελαφρώς αρνητικά, το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα διαμορφώνεται οριακά υψηλότερα, ενώ οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση επιδεινώνονται.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διευρύνεται τον Ιούλιο, κατά 5 μονάδες, στις -22, με το 31% (από 27%) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 10% να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο υποχωρεί στις +5 (από +9) μονάδες, με το 24% των επιχειρήσεων να προβλέπει ανάκαμψη παραγωγής το επόμενο τρίμηνο, αλλά και 19% (από 15%) να αναμένει μείωσή της.

γ) Σε όρους **αποθεμάτων έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο μεταβάλλεται οριακά, στις +13 (από +11) μονάδες, με το 1/5 των επιχειρήσεων να αναφέρει εκ νέου υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 7% (από 8%) να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες *εξαγωγικής δραστηριότητας* καταγράφονται τον Ιούλιο πτωτικές κυρίως τάσεις, αν και ήπιες: οι **τρέχουσες εκτιμήσεις για εξαγωγές το τελευταίο τρίμηνο** κινούνται προς τα κάτω (+6 από +8 μον. ο δείκτης), στις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού**, η πτώση είναι οριακή (21 μον. ο δείκτης) και στις **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες**, ο σχετικός δείκτης σημειώνει υποχώρηση κατά 4 μονάδες (στις +13).

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** εξασθενούν σημαντικά τον Ιούλιο καθώς το ισοζύγιο των +14 μονάδων περιορίζεται στις +8 μονάδες, με το 18% (από 13%) των επιχειρήσεων να αναμένει μείωση πωλήσεων το προσεχές διάστημα και το 26% αύξησή τους. Αντίστοιχα αποκλιμακώνονται και οι αισιόδοξες εκτιμήσεις για τις **τρέχουσες πωλήσεις**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται επίσης στις +8 (από +15) μονάδες.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** διαμορφώνονται στους 3,9 (από 4,4) μήνες, ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** κινείται στο 67,4% (από 69,1%).

ζ) Ο αρνητικός δείκτης στις **προβλέψεις για την απασχόληση** διευρύνεται στις -7 (από -1) μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο της απασχόλησης εντός του προσεχούς τριμήνου να είναι μόλις 7%, ενώ το ποσοστό εκείνων που αναμένουν πτώση της να διαμορφώνεται στο 15% (από 10% τον προηγούμενο μήνα).

η) Αντίθετα, οι **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών**, αλλάζουν τάση και είναι πλέον πτωτικές με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -7 μονάδες, αν και το 85% των επιχειρήσεων προβλέπει σταθερότητα τιμών το επόμενο τρίμηνο.

θ) Στα τριμηνιαία ερωτήματα της έρευνας, οι **εκτιμήσεις για τις νέες παραγγελίες** κάμπτονται οριακά σε σχέση με τον Απρίλιο, με το σχετικό ισοζύγιο να χάνει 2 μονάδες και να

διαμορφώνεται στη -1 μονάδα. Το 13% των επιχειρήσεων του τομέα αναφέρει πτώση των νέων παραγγελιών του έναντι 12% που δηλώνει αυξημένες νέες παραγγελίες.

ι) Ως προς τους **λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα**, το 34% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η επιχειρηματική λειτουργία του είναι απρόσκοπτη, ενώ από τις υπόλοιπες, ένα 38% δηλώνει ως σημαντικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 14% την κεφαλαιακή ανεπάρκεια και ένα 12% τους λοιπούς παράγοντες που συνδέονται με την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

κ) Στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων βελτιώνονται έναντι του προηγούμενου τριμήνου ως προς την εγχώρια αγορά (στις +15 από +11 μον. ο δείκτης), αλλά παραμένουν επί της ουσίας αμετάβλητες ως προς την αγορά της ΕΕ (+3 μον. ο δείκτης), αλλά και τις λοιπές αγορές (+6 μον. το ισοζύγιο).

λ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με τις **προβλέψεις των επιχειρήσεων για τον προορισμό των εξαγωγών τους στους προσεχείς μήνες**, καταγράφεται εξασθένιση στους σχετικούς δείκτες σε σχέση με τον Απρίλιο προς τις χώρες της ΕΕ (+14 από +25 μον.) και τις λοιπές χώρες (+12 από +20 μον.) και άνοδος ως προς τις Βαλκανικές χώρες (+3 από 0 μον.).

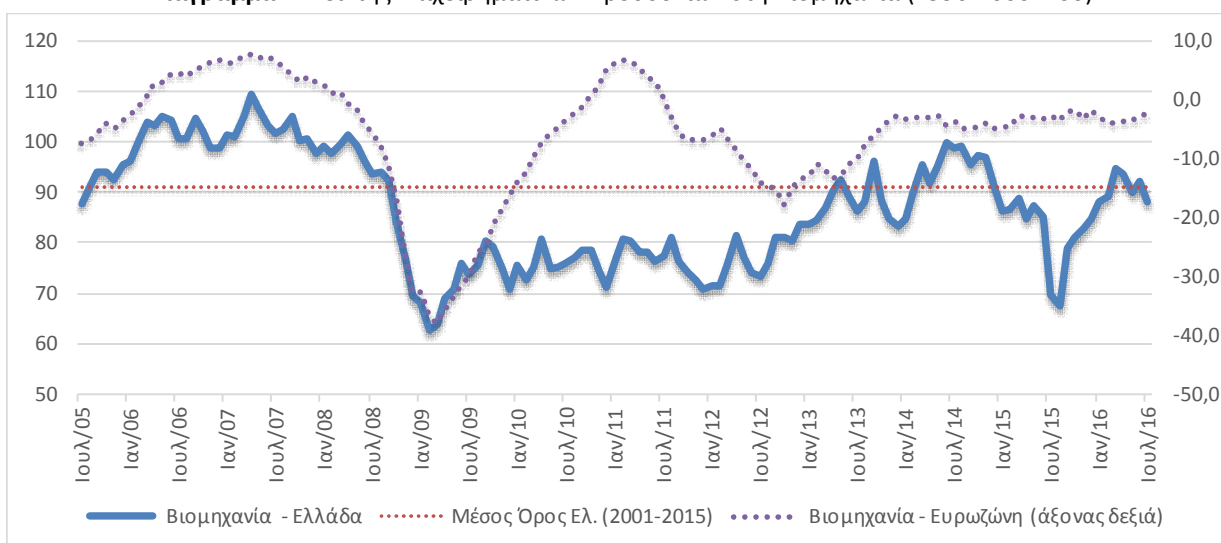
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος							
Βιομηχανία (1996-2006=100)		Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015			
		62,8 <i>Φεβ-09</i>	109,5 <i>Απρ-07</i>	90,3	76,9	77,2	87,8	94,6	81,9			
2015												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
86,1	86,6	88,8	84,6	87,2	85,2	69,5	67,4	78,8	81,2	83	84,6	
2016												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
87,9	89,2	94,8	93,7	90,1	92,0	88,3						

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι σχετικές τάσεις είναι πτωτικές. Αναλυτικά:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** υποχωρεί ελαφρά τον Ιούλιο, στις 91,3 (από 94,2) μονάδες. Το ισοζύγιο παραγγελιών και εγχώριας ζήτησης επιδεινώνεται (-16 από -9 μον.), ενώ στις προβλέψεις για την παραγωγή, ο θετικός δείκτης αποκλιμακώνεται στις +12 (από +14) μονάδες, με το ισοζύγιο των αποθεμάτων να παραμένει στις +12 μονάδες. Οι τάσεις στις εξαγωγικές μεταβλητές είναι πτωτικές, ενώ σε ό,τι αφορά τις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο επιδεινώνεται, στις -7 μονάδες. Οι αποπληθωριστικές προβλέψεις για τις τιμές διατηρούνται στα ίδια επίπεδα (στις -6 μον. ο δείκτης). Σε ό,τι αφορά τα τριμηνιαία ερωτήματα, ανοδικά κινήθηκαν οι νέες παραγγελίες (+2 από -3 μον. το ισοζύγιο), με το ποσοστό εκείνων που αναφέρουν απρόσκοπτη δραστηριότητα να υποχωρεί στο 39% (από 45%) των επιχειρήσεων. Ως προς τις προβλέψεις για τις εξαγωγές, οι τάσεις είναι ελαφρώς ανοδικές μόνο προς τις βαλκανικές αγορές και πτωτικές ως προς τις υπόλοιπες αγορές, ενώ τέλος, στο πεδίο της ανταγωνιστικότητας, καταγράφονται θετικές μεταβολές μόνο ως προς την εγχώρια αγορά.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά** υποχωρεί ελαφρά και τον Ιούλιο, κινούμενος στις 74,6 (από 76,5) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για την παραγωγή σημειώνει άνοδο, στις -11 (από -23) μονάδες, με το δείκτη των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση να χάνει αντίθετα έδαφος (-46 από -33 μον.). Το ισοζύγιο εκτιμήσεων των αποθεμάτων διαμορφώνεται στις +16 (από +11) μονάδες, ενώ στους δείκτες για τις εξαγωγικές προοπτικές, η τάση είναι πτωτική. Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της απασχόλησης, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο βελτιώνεται ελαφρά (στις -4 από -8 μονάδες), ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης των +3 μονάδων παραμένει στα ίδια επίπεδα. Στα ερωτήματα τριμήνου, αμετάβλητες παράμειναν οι νέες παραγγελίες (+7 μον. το σχετικό ισοζύγιο), με το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη δραστηριότητα να διευρύνεται στο 21% (από 11%). Ως προς τις προβλέψεις για τις εξαγωγές, τα σχετικά ισοζύγια μειώθηκαν αισθητά προς όλους τους προορισμούς, ενώ σχετικά με την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων καταγράφεται βελτίωση – αν και σε χαμηλά όρια - προς όλες τις αγορές.

Πτωτικά κινείται και ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, φθάνοντας 88,7 (από 94,4) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής χάνει 11 μονάδες και διαμορφώνεται στις +3 μονάδες, ενώ το ύψος των αποθεμάτων ενισχύεται (στις +14 από +9 μονάδες ο δείκτης). Το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση παραμένει στις -21 μονάδες, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, πτωτικές είναι οι κυρίαρχες τάσεις στους εξαγωγικούς δείκτες, με το ισοζύγιο προβλέψεων της βραχυπρόθεσμης απασχόλησης να χάνει έδαφος (-11 από -1 μον.). Το θετικό ισοζύγιο των +3 μονάδων στις τιμές υποχωρεί στις -9 μονάδες και το 6% (από 10%) άνοδό τους. Τέλος, στις τριμηνιαίες εκτιμήσεις των επιχειρήσεων, πτωτικά κινούνται τον Ιούλιο σε σχέση με τον Απρίλιο οι νέες παραγγελίες (-8 από +2 μον. το σχετικό ισοζύγιο), με το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη δραστηριότητα να περιορίζεται ήπια στο 32% (από 38%). Σχετικά με τις προβλέψεις για τις εξαγωγές, οι τάσεις είναι ελαφρώς ανοδικές μόνο προς την ΕΕ, ενώ μικρή ανάκαμψη καταγράφεται για την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις λοιπές αγορές.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Σφοδρή επιδείνωση προσδοκιών, εκπορευόμενη τόσο από τις Ιδιωτικές Κατασκευές, όσο και από τα Δημόσια Έργα

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές καταγράφει μεγάλη πτώση τον Ιούλιο και διαμορφώνεται στις 41,5 (από 65,4) μονάδες, υψηλότερα πάντως σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή του επίδοση (39,3 μον.). **Σε κλαδικό επίπεδο καταγράφεται επιδείνωση, τόσο στις Ιδιωτικές Κατασκευές, όσο και στα Δημόσια Έργα, ενώ από τα βασικά στοιχεία του δείκτη, αρνητικά κινούνται οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων, αλλά και οι προβλέψεις για την απασχόληση.** Αναλυτικά, στο σύνολο του τομέα, ο αρνητικός δείκτης στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων κινείται πτωτικά, στις -79 (από -65) μονάδες, με το 84% (από 66%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών του επόμενου τρίμηνο και μόλις το 5% να δηλώνει το αντίθετο. Οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση πολλαπλασιάζονται, με το σχετικό δείκτη να υποχωρεί στις -42 (από -11) μονάδες και το 47% των ερωτηθέντων να προβλέπουν μείωση των θέσεων εργασίας στον τομέα, όταν μόλις 4% αναμένει άνοδο. Στα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων μεταβάλλεται επιδεινώνεται, στις -26 (από -20) μονάδες, αν και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διευρύνονται στους 10,5 (από 9,4). Στις τιμές, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο των -25 μονάδων παραμένει στα ίδια επίπεδα, ενώ τέλος, διατηρείται σε πολύ χαμηλό επίπεδο (μόλις 5%) για έκτο κατά σειρά μήνα, το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρουν απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, οι μισές επισημαίνουν τη χαμηλή χρηματοδότηση, το 30% την ανεπαρκή ζήτηση και ένα 14% τους υπόλοιπους συγκυριακούς παράγοντες, ως βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** περιορίστηκε σημαντικά τον Ιούλιο, στις 44 (από 79,5) μονάδες, χαμηλότερα από το περυσινό, πολύ χαμηλό του επιπέδο (49,9 μονάδες). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, το ισοζύγιο προβλέψεων για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών χάνει έδαφος (στις -64 από -45 μον.), ενώ και στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου καταγράφεται κατακόρυφη πτώση (-45 από +9 μον. ο δείκτης). Σε ό,τι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων υποχωρούν ελαφρά (-8 από -5 μον. ο δείκτης), ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διαμορφώνονται στους 6,3 (από 8,8). Στις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες παραμένουν (στις -8 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, διαμορφώνεται στο 9% (από 6%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 62% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 22% τη χαμηλή ζήτηση ως βασικότερα λειτουργικά εμπόδια.

Στο ίδιο μήκος κύματος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** υποχωρεί αισθητά τον Ιούλιο στις 40,1 (από 57,2) μονάδες, αν και βρίσκεται σε επίπεδο μάλιστα υψηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (54,3 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο ιδιαίτερα χαμηλός δείκτης των -75 μονάδων υποχωρεί περαιτέρω, στις -86 μονάδες, ενώ και στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται πτώση, με το σχετικό, αρνητικό ισοζύγιο να διπλασιάζεται στις -41 μονάδες. Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 46% (από 35%) εξ αυτών αναμένει μείωση των θέσεων εργασίας και μόλις το 5% (από 14%) αύξηση. Στις υπόλοιπες μεταβλητές, οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες εργασίες των επιχειρήσεων αυξάνονται (στις -35 από -27 μον. ο δείκτης), ενώ στις τιμές, η αποπληθωριστική τάση παραμένει αμείωτη (στις -34 μον. εκ νέου το ισοζύγιο). Τέλος, για έκτο κατά σειρά μήνα είναι ελάχιστες οι

κατασκευαστικές επιχειρήσεις που δηλώνουν απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία (μόλις 3% του συνόλου), ενώ το 34% αναφέρει την ελλιπή ζήτηση, το 45% τη χαμηλή χρηματοδότηση και ένα 14% την τρέχουσα οικονομική κατάσταση ως τα κυριότερα επιχειρηματικά εμπόδια.

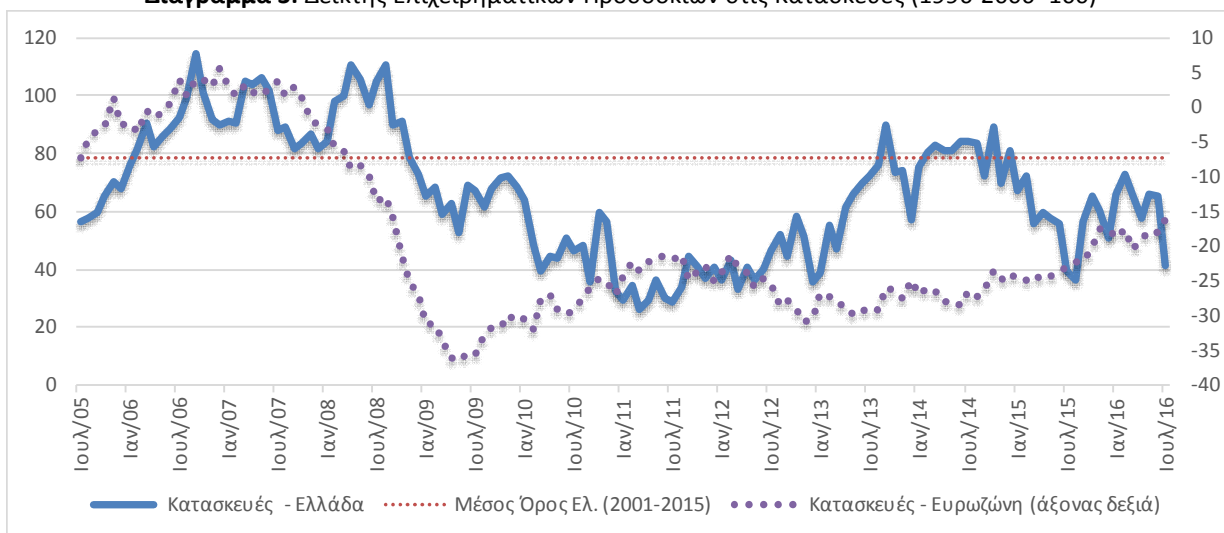
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Κατασκευές (1996-2006=100)		Min	Max		2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015	
		26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03		77,2	34,2	43,2	65,0	80,4	56,4	
2015											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
67,4	71,9	55,8	59,7	57,5	55,7	39,3	39,3	56,3	65,2	60,5	50,8
2016											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
65,6	72,7	65,8	57,5	65,7	65,4	41,5					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Επιδεινωση επιχειρηματικών προσδοκιών, υποτονικές προβλέψεις για τις τρέχουσες πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** υποχωρεί ελαφρά τον Ιούλιο, κατά 2 περίπου μονάδες, κινούμενος στις 98 μονάδες, σημαντικά υψηλότερα πάντως σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (65,7 μον.), όταν και είχε κατακρημυνιστεί λόγω της επιβολής των κεφαλαιακών ελέγχων. Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, **οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις παραμένουν στα ίδια επίπεδα, όμως οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους επιδεινώνονται αισθητά, με το δείκτη των αποθεμάτων να αποκλιμακώνεται, λόγω ρευστοποιήσεων κατά την περίοδο των εκπτώσεων.** Αναλυτικά, οι θετικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους παραμένουν σχεδόν αμετάβλητες, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις +13 μονάδες και το 44% (από 50%) των επιχειρήσεων να δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι ενός 31% (από 36%) που αναφέρει το

αντίθετο. Ο δείκτης των αποθεμάτων αλλάζει τάση και κινείται στις -5 (από +7) μονάδες, ενώ οι αισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο εξασθενούν σημαντικά, με το σχετικό ισοζύγιο των +25 μονάδων να περιορίζεται στις +6 μονάδες. Το ισοζύγιο στις παραγγελίες προς προμηθευτές κερδίζει οριακά έδαφος (+3 από +1 μον.), ενώ οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση παραμένουν επί της ουσίας στα ίδια επίπεδα (στις +10 μονάδες ο σχετικός δείκτης). Τέλος, ως προς τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των τιμών, το θετικό ισοζύγιο των +37 μονάδων περιορίζεται στις +8 μονάδες.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** υποχωρεί τον Ιούλιο στις 121,7 (από 123,8) μονάδες, παραμένοντας όμως σε μία από τις υψηλότερες επιδόσεις των τελευταίων επτά ετών. Οι έντονα θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις χάνουν ελαφρά έδαφος, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις +76 (από +86) μονάδες και το 86% (από 90%) των επιχειρήσεων να εκτιμούν αυξημένες πωλήσεις. Ελαφρώς αρνητική είναι η τάση και στο θετικό ισοζύγιο προβλέψεων για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+70 από +73 μον.). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης μειώνεται στις +12 (από +19) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές βελτιώνονται κατά 9 μονάδες (+59 μον. το ισοζύγιο). Οι θετικές προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου παραμένουν στα ίδια επίπεδα (+18 μον. ο δείκτης), όταν στις τιμές, ο σχετικός δείκτης υποχωρεί στις +12 (από +52) μονάδες.

Αμετάβλητος παραμένει τον Ιούλιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, στις 84,3 μονάδες, σε ανώτερα επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περσινά (69,5 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται αν και παραμένουν δυσμενείς (-29 από -45 μον. το ισοζύγιο), αντίθετα από την εξέλιξη στις προβλέψεις για τις βραχυπρόθεσμες πωλήσεις (-30 από -14 μον. το σχετικό ισοζύγιο), όταν οι εκτιμήσεις των αποθεμάτων παραμένουν στα ίδια επίπεδα (στις -15 μον. ο δείκτης). Οι αρνητικές προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο δεν μεταβάλλονται επίσης (στις -30 μον. το ισοζύγιο), ενώ στις προσδοκίες για την απασχόληση καταγράφεται διεύρυνση του αρνητικού δείκτη (-19 από -1 μον.). Τέλος, στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο των -12 μονάδων κινείται στις -17 μονάδες, με το 17% των ερωτηθέντων να προβλέπουν μείωση τιμών και οι υπόλοιπες σταθερότητα.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** βελτιώνονται τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 86,2 (από 79,6) μονάδες, υψηλότερα σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι (48,3 μον.). Ο δείκτης για τις τρέχουσες πωλήσεις αυξάνεται στις -18 (από -25) μονάδες, ενώ αντίθετα οι αρνητικές προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου αμβλύνονται (στις -5 από -16 μον. ο δείκτης). Οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα κινούνται από τις -6 στις -10 μονάδες, υποδηλώνοντας μεγαλύτερη ρευστοποίηση, ενώ ο δείκτης των παραγγελιών προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο βελτιώνεται σημαντικά αν και παραμένει αρνητικός (στις -5 από -46 μονάδες). Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, το αρνητικό ισοζύγιο των -30 μονάδων επίσης αμβλύνεται στις -6 μονάδες, με το 11% των επιχειρήσεων να βλέπει άνοδο (από μηδενικό ποσοστό), ενώ τέλος, ως προς τις τιμές, ο αντίστοιχος δείκτης υποχωρεί στις -6 (από +13) μονάδες.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά** διαμορφώνεται ελαφρώς ανώτερα τον Ιούλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, στις 97,7 (από 92,2) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (80,2 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου δίνουν τη θέση τους σε θετικό πρόσημο τον Ιούνιο (+22 από -5 μον. το ισοζύγιο), όμως οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου επιδεινώνονται (-36 από -2 μον. ο δείκτης). Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης υποδηλώνει αποκλιμάκωση (-16 από +7 μον.), με τις προβλέψεις για την απασχόληση να επιδεινώνονται (στις +11 από +19 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, το ισοζύγιο των -36 μονάδων μεταβάλλεται ελαφρώς θετικά, κατά 5 μονάδες, ενώ τέλος, ως προς τις προβλέψεις των τιμών, ο σχετικός δείκτης υποχωρεί στις +22 (από +49) μονάδες, με το 28% (από ½) των επιχειρήσεων να αναμένει αύξηση τιμών βραχυπρόθεσμα και το 5% (από 3%) μείωση.

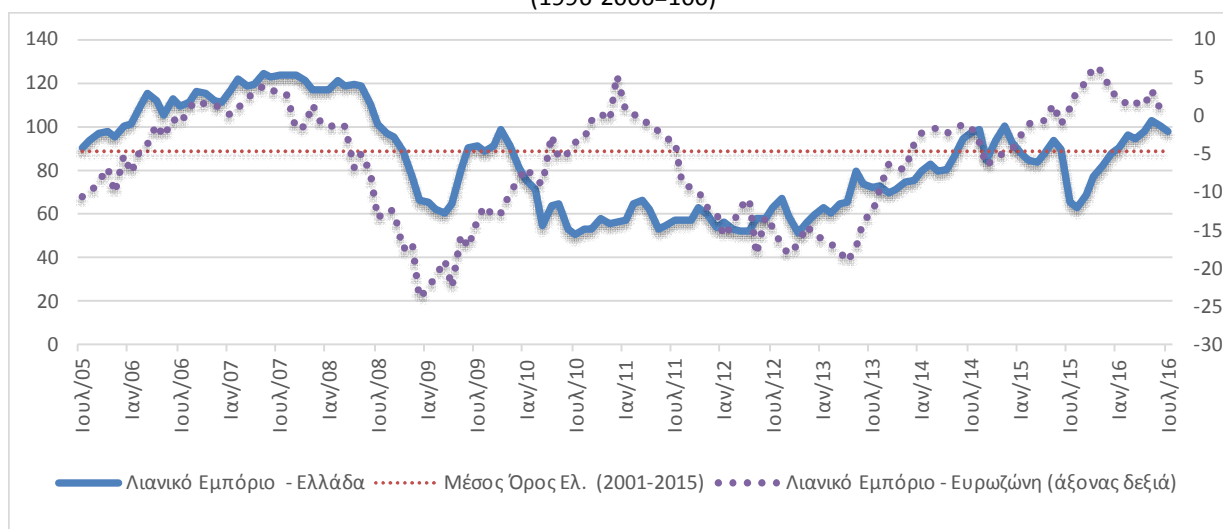
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος							
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)		Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015			
		50,8 Ιούλ-10	124,3 Μαι-07	87,9	58,9	57,1	70,2	89,1	81,0			
2015												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
88,0	88,8	83,6	87,9	94,0	89,4	65,7	62,8	69,0	76,7	82,3	88,2	
2016												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
90,5	95,9	94,4	97,5	102,6	100,6	98,0						

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** επιδεινώνονται τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να μειώνεται κατά 8 μονάδες και να διαμορφώνεται στις 107,6 μονάδες, σε αισθητά ανώτερη τιμή από την περσινή χαμηλή, λόγω της επιβολής κεφαλαιακών ελέγχων (51.9 μον.). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, είναι οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις (+19 από +19 μον. ο δείκτης), αλλά και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+21 από +47 μον. το σχετικό ισοζύγιο) που έλκουν το συνολικό δείκτη προς τα κάτω, αφού το ισοζύγιο των αποθεμάτων αποκλιμακώνεται (-1 από +23 μον. ο δείκτης). Από τα υπόλοιπα στοιχεία, το

ισοζύγιο στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές επιδεινώνεται (-4 από +18 μον.), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο ισοσκελισμένος δείκτης παραμένει ως έχει από τις αρχές του έτους (με εξαίρεση τον Απρίλιο που ήταν θετικός). Τέλος, στις τιμές, οι πληθωριστικές τάσεις περιορίζονται, καθώς το 25% (από 54%) των επιχειρήσεων αναμένει άνοδό τους και οι υπόλοιπες σταθερότητα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Ήπια βελτίωση προσδοκιών, λιγότερο αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** βελτιώνεται ελαφρά τον Ιούλιο και διαμορφώνεται στις 77,7 (από 75,7) μονάδες, κινούμενος σε ανώτερη επίδοση από την αντίστοιχη περσινή (61,3 μον.). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αμβλύνονται, ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση παραμένουν δυσμενείς, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης, να χάνουν ελαφρά έδαφος.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων διαμορφώνεται στις -3 (από -9) μονάδες, ενώ το ισοζύγιο των -7 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση παραμένει στα ίδια επίπεδα. Ο δείκτης των +4 μονάδων των προβλέψεων για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου ισοσκελίζεται τον Ιούλιο, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση διευρύνονται ελαφρά, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -6 (από -2) μονάδες. Ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο των +4 μονάδων ισοσκελίζεται, ενώ τέλος, αυξάνεται στο 23% (από 17%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 1/3 επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του και από 1/5 αμφότερες την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών έλαβαν χώρα οι εξής βασικές μεταβολές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** αυξάνεται τον Ιούλιο στις 94,1 (από 87,5) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (86,3 μον.). Από τους βασικούς δείκτες, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων κερδίζει σημαντικό έδαφος (+15 από -10 μον.), ενώ και στην τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται βελτίωση (-3 από -18 μον. ο δείκτης). Αντίθετα, οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση περιορίζονται (+1 το ισοζύγιο από +18 μον.), όπως συμβαίνει και με το ισοζύγιο της απασχόλησης (0 από +9 μον.). Ο δείκτης των τιμών κινείται στις +9 μονάδες (από +16 μον.), ενώ τέλος, αυξάνεται στο 32% (από 21%), το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 34% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 12% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 18% την οικονομική συγκυρία.

Αμετάβλητος παραμένει τον Ιούλιο ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), στις 67,6 μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (54 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αντισταθμίζουν τις απώλειες του περασμένου μήνα

(στις -17 από -42 μον. ο δείκτης), ενώ αντίθετα, αρνητικά κινούνται οι προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης ζήτησης (+13 από +16 μον. το ισοζύγιο), αλλά κυρίως οι εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης (-28 από -5 μον. ο δείκτης). Από τα υπόλοιπα στοιχεία, στις προβλέψεις για την απασχόληση δεν καταγράφονται μεταβολές (στις -26 μον. ο δείκτης), με τις προσδοκίες για τις τιμές να παραμένουν αποπληθωριστικές (-4 από -11 μον. ο δείκτης). Τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία διευρύνεται στο 38% (από 21%), με το 40% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα, το 11% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 10% τους λοιπούς τρέχοντες παράγοντες.

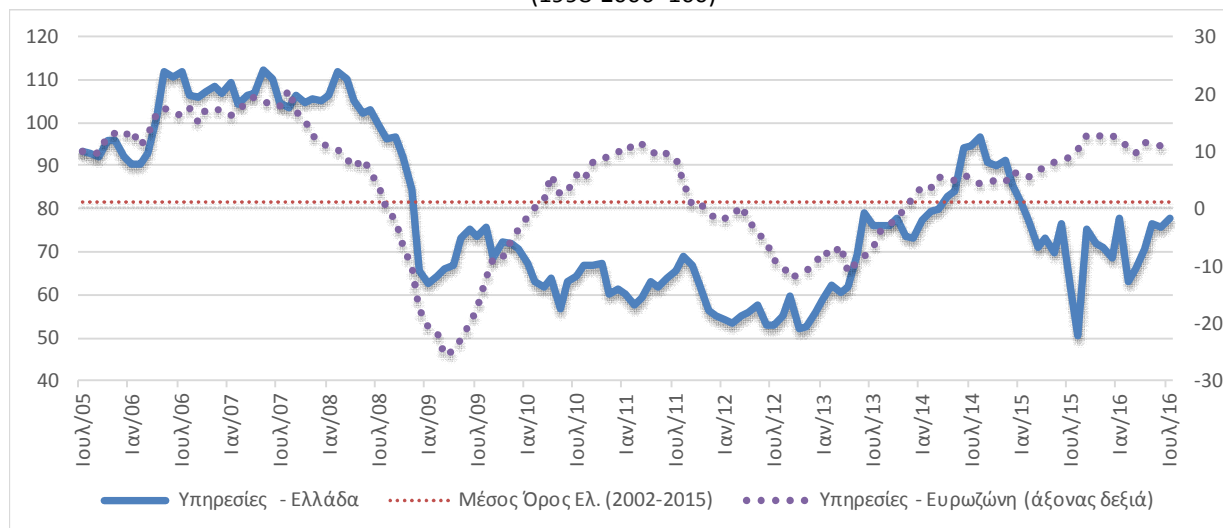
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Υπηρεσίες (1998-2006=100)		Min	Max	2002-2015	2011	2012	2013	2014	2015		
		53,4 Φεβ-12	122,5 γ' τρίμ. 01	82,2	61,7	54,8	70,4	87,2	68,5		
2015											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
81,2	77,0	71,0	73,1	70,0	76,6	61,3	50,4	75,4	72,0	70,9	68,5
2016											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
77,5	63,2	66,0	70,6	76,6	77,7	67,6					

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Ανάκαμψη προσδοκιών καταγράφεται στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, με το σχετικό δείκτη να αυξάνεται στις 53,9 (από 41,9) μονάδες, επίδοση υψηλότερη του αντίστοιχου περσινού επιπέδου (23,8 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο των -46 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κερδίζει έδαφος (-30 μον.), ενώ ανοδικά κινούνται και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη (-25 από -45 μον. ο δείκτης), αλλά και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (-34 από -45 μον.). Ανοδική είναι η τάση και στις προβλέψεις για την απασχόληση, με το σχετικό αρνητικό δείκτη να κινείται στις -21 (από -39) μονάδες, ενώ ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο των -9 μονάδων διευρύνεται στις -15 μονάδες. Τέλος, αυξάνεται στο 21% (από 11%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 38% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 26%

την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 13% άλλους παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας του.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται ανοδικά τον Ιούλιο, στις 77,9 (από 60,8) μονάδες, σε ανώτερα όμως επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περσινά (34,1 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται, με το σχετικό ισοζύγιο των -15 μονάδων να κινείται στις +5 μονάδες, ενώ και στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται άνοδος στο σχετικό δείκτη (στις +18 από -30 μον.). Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης μεταβάλλονται οριακώς θετικά (-5 από -7 μον. ο δείκτης), με τις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου να επιδεινώνονται ελαφρά (-3 από 0 μον. ο δείκτης). Οι αποπληθωριστικές προσδοκίες για τις τιμές αμβλύνονται (-13 από -22 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, το 26% (από 22%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με ένα 52% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικό εμπόδιο λειτουργίας και ένα 12% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης.

Άνοδος καταγράφεται και στις επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές** τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 80,1 (από 72,5) μονάδες, σε επίπεδο κατώτερο συγκριτικά με το αντίστοιχο περσινό (85,5 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα βελτιώνονται (-14 από -21 μον. το ισοζύγιο), όπως και εκείνες για την τρέχουσα ζήτηση (-8 από -30 μον. ο δείκτης), με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της να μην μεταβάλλονται (+11 μον. ο δείκτης). Από τις υπόλοιπες μεταβλητές, στα ίδια επίπεδα διατηρούνται οι προβλέψεις για την απασχόληση (-2 μον. το ισοζύγιο), ενώ στις τιμές, η τάση είναι αρνητική (-5 από -2 μον. το ισοζύγιο), με τη συντριπτική πλειονότητα όμως (95%) των ερωτηθέντων να αναμένει σταθερότητα. Τέλος, διαμορφώνεται στο 19% (από 24%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, ενώ από τις υπόλοιπες, το 25% επισημαίνει την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 37% την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερα εμπόδια.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Μικρή κάμψη της καταναλωτικής εμπιστοσύνης**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης επιδεινώνεται ελαφρώς τον Ιούλιο, μετά από ένα δίμηνο βελτίωσης, φθάνοντας στις -69,2 (από -68) μονάδες. **Η υποχώρηση του δείκτη προήλθε από τις δυσμενέστερες προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας και την εξασθένηση της πρόθεσης για αποταμίευση, αφού οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση το επόμενο 12-μηνο ήταν σχεδόν αμετάβλητες, ενώ βελτιώθηκαν οριακά εκείνες για την οικονομική κατάσταση της χώρας. Φαίνεται ότι, κατόπιν της επιδείνωσης των οικονομικών προβλέψεων των νοικοκυριών τους προηγούμενους μήνες, η απαισιοδοξία τους επεκτείνεται στα υπόλοιπα μεγέθη τα οποία επηρεάζει η οικονομική κατάσταση, προσωπική και εγχώρια.** Η Ελλάδα παραμένει σταθερά πρώτη ως προς την απαισιοδοξία των νοικοκυριών στην ΕΕ, με την Βουλγαρία να έπεται σε μεγάλη απόσταση (-25,4 από -27,4 μον.), ενώ ακολουθούν η Κροατία (-23,1 από -20,8 μον.), η Ρουμανία (-19,8 από -19,6 μον.) και η Ουγγαρία (-14,5 από -18,2 μον.). Στην Κύπρο, η καταναλωτική εμπιστοσύνη επιδεινώθηκε τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -8,2 (από -6,6) μονάδες. Ο μέσος δείκτης σε ΕΕ και Ευρωζώνη μεταβλήθηκε αρνητικά, κυρίως στην ΕΕ, λόγω της μεγάλης πτώσης του στο Ην. Βασίλειο, εξαιτίας του αποτελέσματος εξόδου της χώρας από την ΕΕ στο δημοψήφισμα του Ιουνίου. Έτσι, ο δείκτης στην ΕΕ διαμορφώθηκε στις -7,6 (από -5,8) μονάδες και στην Ευρωζώνη στις -7,9 (από -7,3) μονάδες, παρουσιάζοντας ανοδική τάση σε 9 χώρες (από 15 τον Ιούνιο και 11 τον Μάιο). Θετικούς δείκτες παρουσίασαν τον Ιούνιο και πάλι 8 χώρες: οι σκανδιναβικές (Σουηδία, Φινλανδία, Δανία), το Λουξεμβούργο, η Τσεχία, η Ολλανδία, η Μάλτα και η Ιρλανδία. Αναλυτικά στην Ελλάδα:

- **Οριακή κάμψη των προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες κάμφθηκαν οριακά τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -62,6 (από -62,1) μονάδες. Το 71% των νοικοκυριών αναμένει εκ νέου ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης και το 3% (από 7%) προβλέπει αντίθετα βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -0,8 και -1,8 μονάδες.

- **Μικρή ανάκαμψη στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο καλυτέρευαν ήπια τον Ιούλιο, με το σχετικό, πολύ χαμηλό όμως δείκτη να αυξάνεται στις -72,3 (από -73,5) μονάδες. Το 76% των καταναλωτών προέβλεψε μικρή ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -13,4 και -10,1 μονάδες.

- **Σημαντική επιδείνωση στην πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες διαμορφώθηκε τον Ιούλιο στις -83,4 (από -78,6) μονάδες. Το 91% των νοικοκυριών θεωρεί μη πιθανή ή καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, με το 7% (από 10%) να αναμένει το αντίθετο, ενώ οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -2,9 και -7,6 μονάδες αντίστοιχα.

- **Ελαφρώς πιο δυσμενείς προβλέψεις για την πορεία της ανεργίας**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες επιδεινώθηκε ελαφρώς τον Ιούλιο, στις +58,7 (από +57,9) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει ελαφρά ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώθηκε στο 75%, με το 6% (από 9%)

των ερωτηθέντων να αναμένει το αντίθετο. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη βρέθηκαν στις +13,4 και +11,9 μονάδες.

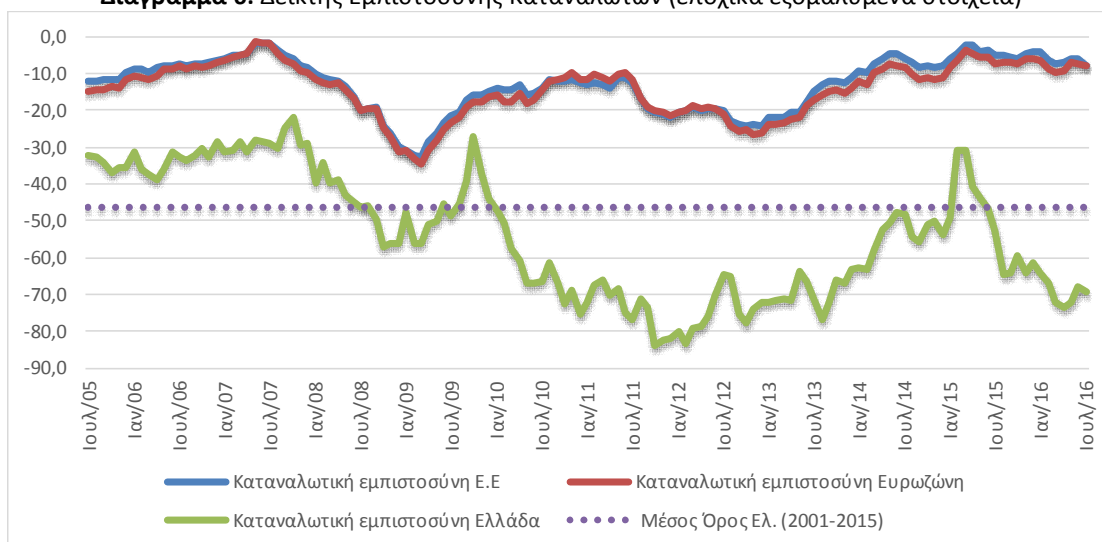
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015				
ΕΕ-28	-31,9 Μαρ-09	0,8 Ιαν-01	-12,1	-15,5	-21,4	-16,4	-6,8	-4,1				
Ευρωζώνη	-34,2 Μαρ-09	1,0 Ιαν-01	-13,6	-14,3	-22,3	-18,6	-10,0	-6,1				
Ελλάδα	-83,8 Οκτ-11	-16,9 Απρ-04	-46,2	-74,1	-74,8	-69,3	-54,0	-50,7				
Περιοχή	2015											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	-6,1	-4,6	-2,0	-2,4	-4,2	-3,5	-5,1	-4,8	-5,6	-5,8	-4,5	-3,9
Ευρωζώνη	-8,4	-6,6	-3,6	-4,6	-5,5	-5,5	-7,1	-6,8	-7,0	-7,5	-5,9	-5,7
Ελλάδα	-49,3	-30,6	-31,0	-40,5	-43,6	-46,8	-52,9	-64,8	-64,2	-59,6	-64,1	-61,1
Περιοχή	2016											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	-4,2	-6,6	-7,3	-6,8	-5,7	-5,8	-7,6					
Ευρωζώνη	-6,3	-8,8	-9,7	-9,3	-7,0	-7,2	-7,9					
Ελλάδα	-63,9	-66,8	-71,9	-73,7	-71,9	-68,0	-69,2					

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

• **Επιδείνωση της πρόθεσης για μειζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) εξασθένησε τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -52,9 (από -47,1) μονάδες. Το 56% (από 51%) των καταναλωτών προέβλεψε ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ ένα 3-4% εκ νέου ανέμενε το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες κινήθηκαν στις -14,8 μονάδες στην ΕΕ και στις -17,0 μονάδες στην Ευρωζώνη.

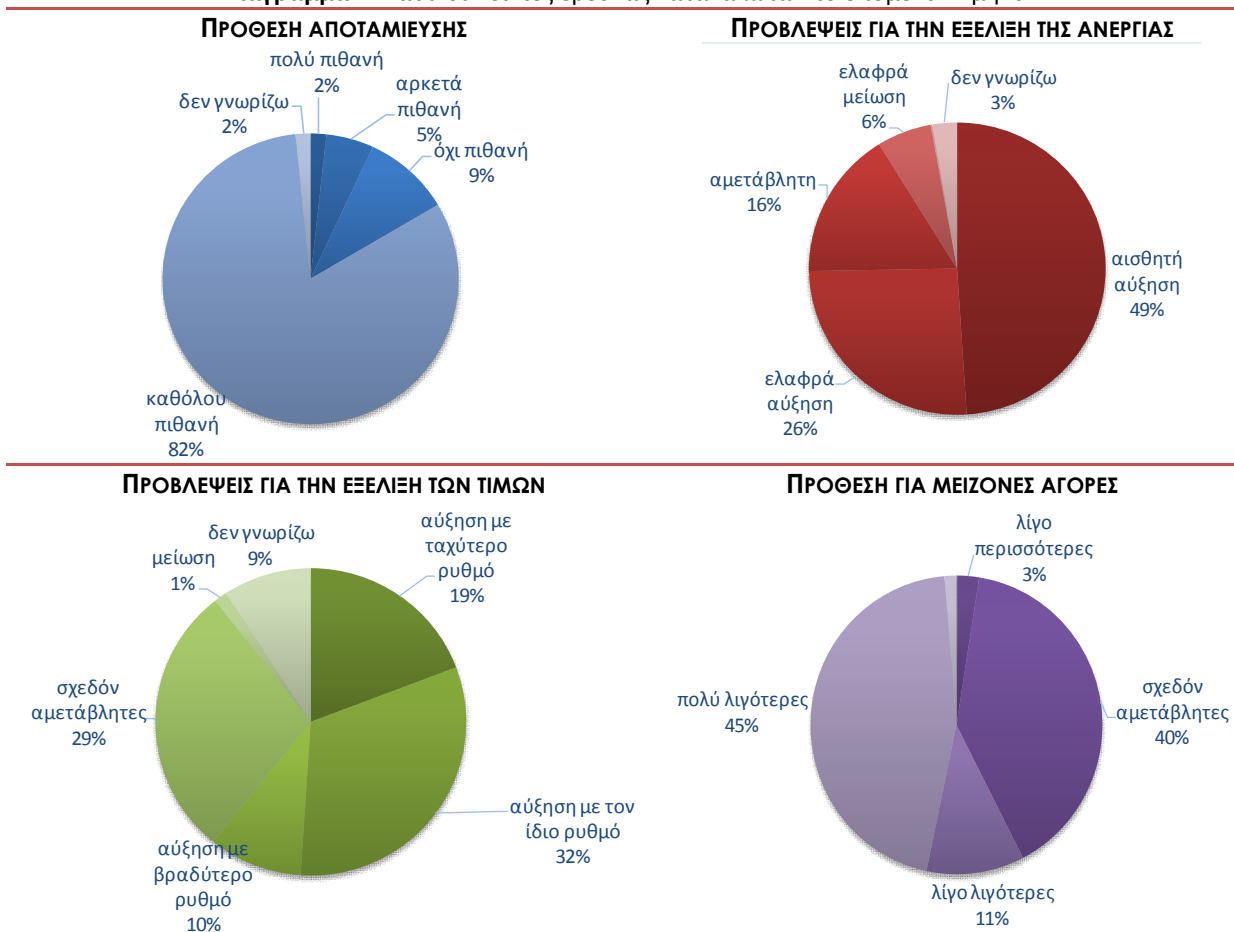
• **Αποκλιμάκωση πληθωριστικών προσδοκιών**

Το θετικό ισοζύγιο 28,9 μονάδων του Ιουνίου στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, περιορίστηκε και τον Ιούλιο, στις +20 μονάδες, με το 51% (από 58%) των νοικοκυριών να προβλέπει αύξηση τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 29% (από 20%) να αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +8,3 και +3,7 μονάδες.

• **Υποχώρηση του ποσοστού εκείνων που «αποταμιεύουν»**

Ως προς τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» αυξήθηκε τον Ιούλιο στο 64% (από 59%), ενώ το ποσοστό εκείνων που αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους παρέμεινε στο 12-13%. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αντιπροσωπεύουν το 10% (από 13%) του συνόλου των ερωτηθέντων, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» παραμένουν στο 14-15%.

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE

Τον Ιούλιο, στην έρευνα καταναλωτών εξετάζονται **τρία επιπρόσθετα ζητήματα** σε τριμηνιαία βάση, τα οποία εξειδικεύουν περισσότερο την πρόθεση για μείζονες αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών (αυτοκίνητο, κατοικία) και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως πρόδρομοι δείκτες για την ιδιωτική κατανάλωση. Αναλυτικά:

- Πτώση καταγράφεται στη μέτρηση Ιουλίου σε σχέση με εκείνη του Απριλίου ως προς την πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να

διαμορφώνεται στις -93,1 (από -91,3) μονάδες. Ο αντίστοιχος δείκτης στην ΕΕ και την Ευρωζώνη διαμορφώνεται στις -66,8 (από -66,7) μονάδες στην πρώτη και στις -73,3 (από -74,2) μονάδες στη δεύτερη ζώνη. Το 91% (από 89%) των καταναλωτών στην Ελλάδα δηλώνει ότι δεν είναι καθόλου πιθανό να αγοράσει αυτοκίνητο εντός του προσεχούς 12μήνου.

- Στο ίδιο επίπεδο κινείται η πρόθεση για αγορά ή κατασκευή κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -96,6 (από -97) μονάδες. Αυτή η επίδοση παραμένει δυσμενέστερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώνονται στις -84,5 εκ νέου και στις -88,7 (από -89,3) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 96% των ελληνικών νοικοκυριών δηλώνει και πάλι ότι δεν θα προβεί σε αγορά / κατασκευή κατοικίας τον επόμενο χρόνο.
- Σε χαμηλότερο επίπεδο διαμορφώθηκε στη μέτρηση του Ιουλίου η πρόθεση πραγματοποίησης σημαντικών δαπανών για βελτίωση / ανανέωση της κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -88,1 (από -84,1) μονάδες. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες έφτασαν τις -52 (από -52,4) στην ΕΕ και τις -55,6 (από -57) μονάδες στην Ευρωζώνη. Το ποσοστό των ελληνικών νοικοκυριών που δηλώνουν ότι είναι πιθανό να πραγματοποιήσουν σημαντικές δαπάνες αυτού του είδους το επόμενο διάστημα παραμένει στο 5%, με το 85% (από 83%) να αναφέρει ότι αυτό δεν είναι καθόλου πιθανό.